

Nr 632

Av herr **Ohlin m. fl.**, angående bostadspolitiken.

(Lika lydande med motion nr 520 i Första kammaren)

Bostadsbyggandets omfattning och inriktning

I statsverkspropositionen behandlas bostadsbyggandets omfattning och inriktning på ett mer än vanligt kortfattat och schablonartat sätt av inrikesministern. På en knapp sida tillkännagives regeringens mening om de preliminära bostadsbyggnadsprogrammen för åren 1964 och 1965.

Det gäller dock här ett område, där köerna sedan många år är ovanligt långa och under den senaste tiden inom flera regioner visat stark tendens att förlängas. Det gäller också ett område där bristläge och trångboddhet orsakar svåra sociala missförhållanden.

En översiktlig bild av utvecklingen på bostadsområdet ger följande tablå:

År	Antal påbörjade lägenheter	Antal färdigställda lägenheter		Förändring av antalet under byggn. varande läg.	
		Därav småhus antal	%		
1955	59 000	57 000	16 400	29	+ 2 000
1956	59 400	56 900	15 900	28	+ 2 500
1957	65 100	64 500	17 100	26	+ 600
1958	69 400	62 200	17 400	28	+ 7 200
1959	71 200	69 300	17 900	26	+ 1 900
1960	72 300	68 300	17 300	25	+ 4 000
1961	76 500	73 800	20 500	28	+ 2 700
1962	90 700	75 100	21 500	29	+ 15 600
1963	(85 000)	(80 500)	(23 100)	29	(+ 4 500)

Framträdande i denna utveckling är *bristen på kontinuitet*. Ökningarna har skett mer eller mindre språngvis och följts av stillastående eller viss tillbakagång. Siffrorna är i huvudsak hämtade från den preliminära nationalbudgeten för år 1964 och är beträffande år 1963 uppskattade inom bostadsstyrelsen. Under byggnad varande lägenheter utgjorde vid ingången av år 1955 något över 60 000 och kan vid början av år 1964 uppskattas till över 100 000.

Inrikesministern föreslår nu att igångsättningen för såväl år 1964 som 1965 skall planläggas med utgångspunkt från att 85 000 nya lägenheter skall påbörjas båda dessa år.

Fullföljes denna målsättning skulle det innebära att igångsättningen under tre år i följd skulle ligga stilla på samma nivå. En sådan långvarig stagnation i fråga om igångsättningen kan vi för vår del icke godtaga. Enligt beräkningar i nationalbudgeten skulle de procentuella förändringarna av bruttoinvesteringar i bostäder under de senaste åren ha beräknats till, respektive beräknas bli, följande:

Från 1960 till 1961	+8,5 %
„ 1961 „ 1962	+6,5 %
„ 1962 „ 1963	+3,5 %
„ 1963 „ 1964	+2,5 %

Även om dessa beräkningar delvis är osäkra anser vi risken uppenbar för att ökningen av bostadsinvesteringarna fullständigt skall upphöra om igångsättningen låses fast på den nuvarande nivån.

De stagnationstendenser och de flaskhalsar som uppkommit inom bostadsproduktionen anser vi i stor utsträckning måste tillskrivas det förhållandet att en tillräckligt fast grund för kommuners och företags planering och projektering ej förelegat. Bostadsbyggandet kan givetvis ej förbli opåverkat av förändringar i konjunkturerna. Hållpunkter för planläggningen och kontinuiteten i produktionen är emellertid särskilt på detta område av stor betydelse för hög effektivitet och lägsta möjliga kostnader. Båda dessa förutsättningar undergrävas om bostadsbyggandet och de företag och myndigheter som är verk samma inom dess område i alltför stor utsträckning får uppbära rollen som verktyg för konjunkturpolitiken och utifrån denna bestämda arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Man bör enligt vår mening från statsmakternas sida lägga upp bostadspolitiken så att, under förutsättning av normalkonjunktur med full men icke överfull sysselsättning, en kontinuerlig ökning av bostadsproduktionen kan komma till stånd. Vi har tidigare för utvecklingen av ett sådant *ordinarie* bostadsbyggande angivit som en målsättning att detta vid sextiotalets slut skall ha nått nivån 100 000 färdigställda lägenheter per år. Detta torde i själva verket vara ett minimikrav för att bostadsbristen — oavsett andra åtgärder som kan påverka utvecklingen — skall kunna övervinnas. Av hänsyn till att bostadsbristen inom de större tätorterna snarast förvärrats synes emellertid målsättningen böra förskjutas uppåt. Vi har också förordat, att under tider av svagare konjunkturer tillägg till ett sådant program skall göras. En förutsättning för att kommuner och företag skall kunna fullgöra sina planerings- och projekteringsuppgifter utifrån en tillräckligt fast grundval är emellertid, som ovan antytts, självklart att statsmakterna tar ansvar för att utforma ett ordinarie långsiktprogram och i stort angiver den reserv i form av förberedda projekt som snabbt bör kunna läggas till under försvagad konjunktur.

Det ordinarie bostadsprogram vi tidigare angivit skulle för de nu aktuella åren ha inneburit 85 000 lägenheter för år 1964 och ca 89 000 lägenheter för år 1965. Såsom vi också tidigare framhållit torde den reserv som bör hållas i beredskap för snabb igångsättning i händelse av försvagad konjunktur i nuvarande läge behöva omfatta ca 10 000 lägenheter i avancerat planeringsstadium.

Färdigställandet av lägenheter under åren 1962 och 1963 har tyvärr uppenbarligen icke uppnått en nivå som står i god proportion till stegringen av igångsättningen under dessa båda år tillsammans. Anledningen härtill är enligt vår mening i stor utsträckning att kommuner och företag sedan länge saknat en sådan långsiktig målsättning från statsmakternas sida som är erforderlig för god bebyggelseplanering och projektering inom företagen. Därför har stagnationstendenser framträtt och flaskhalsar uppstått som lett till kostnadsstegringar och som försvårat färdigställande av pågående byggnader, vilka många gånger måste sättas i gång utan tillräckligt noggranna förberedelser. Sådana förberedelser skulle lättare ha kommit till stånd därest en klarare målsättning från statsmakternas sida i tid förelegat.

Det gäller nu i första hand att övervinna dessa svårigheter. Därför anser vi, i överensstämmelse med vårt under föregående år presenterade bostadsbyggnadsprogram, att den ordinarie igångsättningen under år 1964 bör fastställas till 85 000 lägenheter. Därigenom ökas utsikterna till att *färdigställandet* av lägenheter kommer på en rimlig nivå i förhållande till igångsättningen. Vi utgår från nuvarande konjunkturläge. Vid försvagning av konjunkturerna måste programmet utökas, varvid konjunkturreserven, som ovan sagts, bör omfatta ca 10 000 lägenheter. Från dessa utgångspunkter kommer vi fram till nedanstående bostadsbyggnadsprogram för de närmaste åren. Detta bör naturligtvis, liksom varje flerårsplanering av liknande slag, överses med lämpliga intervaller.

År	Ordinarie program	Konjunkturreserv	Summa inkl. reserv
1964	ca 85 000	10 000	95 000
1965	„ 90 000	10 000	100 000
1966	„ 94 000	10 000	104 000
1967	„ 98 000	10 000	108 000
1968	„ 102 000	10 000	112 000
1969	„ 106 000	10 000	116 000

Den något större ökning, som vi förordar i det ordinarie programmet från åren 1964 till 1965, står i sammanhang med att vi anser en sådan befogad efter stillaståendet i fråga om igångsättningens nivå under åren 1963 och 1964. Vi understryker ännu en gång den avgörande betydelsen av att *färdigställandet*

av lägenheter håller takten med igångsättningen. Byggnadstidens längd betyder mycket för kostnader och hyror.

Vidare vill vi betona att, som vi bl. a. för ett par år sedan framhöll, det vore orimligt om på ett sådant bristområde, som bostäderna utgör i Sverige, framstegstakten skulle komma att ligga lägre än den allmänna utveckling beträffande produktionen över huvud taget, vilken för OECD-länderna angivits som önskvärd under 60-talet. Riksdagen bör därför uttala sig för ett program av den innebörd vi ovan angivit.

Siffrorna i detta motsvarar vad beträffar ökningen för en del år när det gäller *antalet* lägenheter ej fullständigt en målsättning av detta slag. Vi räknar emellertid med att en övergång till villor, egnahem och andra småhus måste stimuleras inom bostadsproduktionen samt även med en förbättring av utrymmesstandarden i flerfamiljshusen. Detta leder till en viss stegring av den genomsnittliga kostnaden per lägenhet. Vi bör sträva efter att under sextio-talet uppnå den i övrigt i Västeuropa vanliga nivån med åtminstone en andel av ca 50 % eller mera för småhus. Vi upptager i det följande denna fråga till något närmare behandling.

Slutligen vill vi i samband med bostadsbyggandets omfattning framhålla att byggnadsindustriens hittillsvarande ökning av produktionskapaciteten till största delen är ett resultat av det fortgående rationaliseringsarbetet. Endast en mindre del beror på arbetskraftstillskottet. Vill man öka byggnadsindustriens produktionsförmåga i snabbare takt, vilket är synnerligen angeläget med hänsyn till situationen på bostadsmarknaden och byggnadsbehovet inom andra angelägna områden, måste denna rationaliseringsverksamhet kombineras med ökad rekrytering av arbetskraft.

Detta kan inte ske utan en väsentligt ökad utbildning av byggnadsarbetare, vilken bl. a. går ut på att bereda arbetskraft som friställes genom rationaliseringar inom andra områden av näringslivet möjlighet till omskolning till byggnadsarbetare. Utbildningen av ungdomar till yrkesarbetare inom byggnadsindustrien är under utbyggnad. Största delen av denna utbildning sker i former som gör att själva utbildningen medför ett ökat byggande genom den arbetsinsats eleverna gör. Ungdomsutbildningen till murare, träarbetare och specialarbetare har under den senaste femårsperioden fördubblats och omfattar nu cirka fyra tusen elever per år.

Däremot saknas former för omskolning till byggnadsarbetare av friställda arbetare från andra branscher. Vuxenutbildningen inom byggnadsindustrien bör enligt vår mening utbyggas högst väsentligt. Denna utbildning bör utformas så att den kan utnyttjas såväl av dem som redan arbetar inom byggnadsindustrien som av dem som kommer från andra yrken.

Det blir sålunda fråga om dels fullständig yrkesutbildning och dels om specialistutbildning. Omskolningskurser för utbildning till murare, trä- eller specialarbetare bör vara tvååriga och ge fullständig utbildning inom respektive

yrken. För byggnadsgrovarbetare bör ordnas ettåriga omskolningskurser till specialarbetare, och vidare bör det ordnas kortare kurser för visst specialarbete, även dessa huvudsakligen för sådana som har någon praktik som byggnadsgrovarbetare.

Vi anser det nödvändigt med en snabb ökning av denna utbildningsverksamhet och föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär omedelbara åtgärder för att öka utbildningen av byggnadsarbetare.

Småhusens andel

Under efterkrigstiden har småhusens andel i det totala bostadsbeståndet minskat kraftigt, eller från 56 % år 1945 till endast 47 % år 1960. I nyproduktionen ingår småhusen endast med ca 30 %, och i nettotillskottet av bostäder är procentandelen för småhus ännu lägre. Detta innebär att småhusens andel av det totala bostadsbeståndet kommer att fortsätta att minska i snabb takt.

I ett land som Sverige med dess ringa folktäthet kan endast i fråga om storstäderna bristen på mark lägga hinder i vägen för en småhusproduktion, som svarar mot de bostadssökandes efterfrågan. Att småhusens andel i bostadsproduktionen är väsentligt lägre hos oss än hos andra jämförbara industriländer beror till väsentlig del på den förda bostadspolitiken. Staten har gett särskilt gynnsamma lån till s. k. allmännyttiga företag. Vidare har värderingen av tomtmark vid belåningen stimulerat kommunerna till en överdriven hyreshusbebyggelse, som mycket väl kan bli förlustbringande i framtiden.

Departementschefen framhåller i år liksom i fjol att lån till småhus bör beviljas i en omfattning som svarar mot de faktiska bygginitiativen. Vi anser oss även nu böra understryka att dessa bygginitiativ inte utgör någon mätare på den faktiska efterfrågan på småhus från allmänhetens sida. De bygginitiativ som kommer till de långivande myndigheternas kännedom blir nämligen inte fler än vad som är möjligt med hänsyn till tillgången på exploateringsfärdig tomtmark. Det är i hög grad kommunernas stadsplanepolitik som avgör inriktningen av bostadsbyggandet. Om riksdagen bifaller vårt i annat sammanhang väckta förslag om en sänkning av lånegränserna för s. k. allmännyttiga företag från 100 till 97 % skulle kommunerna få svara för topprisen. Detta skulle bidra till ökad försiktighet i fråga om hyreshusbyggandet och ge småhusbyggandet större chanser.

Lånetaket för småhus har maximerats på så låg nivå att den egna kapitalinsatsen för småhusägarna i många fall blivit alltför hög. Man har tvingats finansiera toppkapitalet genom tioåriga amorteringslån i bank, vilket höjer kapitalkostnaderna under de första tio åren högst avsevärt. Detta förhållande verkar också återhållande på småhusbyggandet.

Bostadsstyrelsen har föreslagit att nya bestämmelser skall utfärdas för beräkning av låneunderlaget vid statlig belåning av bostadshus. Departementschefen har ännu inte tagit ställning till denna framställning. Vi föreslår att

riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att nya föreskrifter skyndsamt utfärdas för beräkning av de statliga bostadslånen, varvid särskilt beaktas behovet av bättre villkor för småhusen.

Den senast tillsatta bostadsutredningen har i uppdrag att utforma sådana regler för belåning av bostäder att en kostnadsutjämning sker mellan olika årgångar av hus i den framtida bostadsproduktionen. Vi anser emellertid att vissa provisoriska åtgärder för att minska kapitalkostnaderna i småhusen under de första åren bör vidtagas omedelbart. Departementschefens förslag om ökade ränteeftergifter för nyproduktionen verkar i den riktningen men är enligt vår mening otillräckligt. När det gäller småhusen bör systemet med jämn amortering av tertiärlånet ersättas med fast annuitet. Vid en amorteringstid på 30 år och fyra procents ränta blir annuiteten 5,75 proc. Med det nuvarande systemet utgår ränta och amortering på tertiärlånet under första året med 7,3 proc. Om lånesumman utgör 14 500 kronor blir årskostnaden under det första året 225 kronor lägre om fast annuitet tillämpas än om lånet amorteras med en trettiondedel per år. Vi föreslår att riksdagen beslutar att fast annuitet skall tillämpas på tertiärlån till småhus som får slutligt beslut fr. o. m. 1 juli 1964.

En annan utväg skulle vara att en överenskommelse träffades med kreditinstituten om att amorteringsskyldigheten på underliggande lån på småhus inträder först successivt, exempelvis efter de fem första åren. Amorteringarna kan i stället ökas under senare delen av lånets löptid.

Miljöfrågan

Trots den forskning som pågått under senare år är våra kunskaper om miljöns lämpliga utformning mycket ofullständiga. Vi vet inte vilka hustyper och vilka miljöer som skulle bli mest efterfrågade vid en fri marknad. Att efterfrågan på småhus skulle bli större än vad den nuvarande produktionen ger möjlighet till är emellertid mycket sannolikt. Möjligen skulle dock höghusen erhålla större dragningskraft om de utrustades med de serviceanordningar som en koncentrerad bebyggelse möjliggör.

Det kan inte bestridas att en strävan efter att av ekonomiska skäl pressa in ett så stort antal lägenheter som möjligt på ett markområde i många fall inneburit en överexploatering av marken till förfång för bostadsmiljön. De metoder som tillämpats vid värdering av tomtmark för statlig belåning har bidragit till att utrymmet för lek- och parkeringsplatser blivit otillräckligt i stadsplanerna. Det är nödvändigt att lånereglerna utformas så att de stimulerar till skapande av en god bostadsmiljö. Bostadspolitiska utredningens uppdrag att överse de statliga lånevillkoren bör utvidgas till att omfatta även lånereglernas inverkan på bostadsmiljön.

Allvarliga hot mot trivseln i bostäderna och betydande hälsorisker innebär den ökade luftföroreningen samt de såväl utifrån som inifrån kommande ljudstörningarna. Industrier och motortrafik medverkar till att luften blir osundare

och till ökat buller. Även inifrån kommande ljudstörningar har ökat genom hissar, ventilationskanaler, bad- och toaletterum.

Ljudisoleringen i bostadsfastigheterna tycks inte ha förbättrats, utan många hävdar att den tvärtom blivit sämre. För de boendes trivsel och hälsa är det av stor vikt att luftföroreningar bekämpas samt att buller- och ljudstörningar minskas, dels genom åtgärder i samband med stadsplaneringen och dels genom en bättre ljudisolering av bostadshusen. På dessa områden är en intensiv forskningsverksamhet nödvändig.

För att säkerställa att de höga kraven på miljögestaltningen blir tillgodosedda i våra bostadsområden och att därvid hittillsvarande och kommande forskningsresultat tillämpas bör byggnadsstyrelsen i samverkan med bostadsstyrelsen till ledning för de lokala myndigheterna sammanfatta normer för utformningen av stadsplaneringen. Eftersom utformningen av stadsplanerna har en så avgörande betydelse för bostadsmiljön och därmed för hela bostadspolitiken förefaller det mest rationellt att det centrala organet för planarbetet, byggnadsstyrelsen, sorterar under samma departement som bostadspolitiken i övrigt. I den mån som erforderlig expertis på här berörda väsentliga miljöfrågor ej nu är företrädd inom byggnadsstyrelsen bör detta ämbetsverk förstärkas härmed.

Lika konkurrensvillkor och sparande inom bostadssektorn

Från vårt håll har i tidigare bostadsmotioner riktats kritik mot villkoren för den statliga bostadslångivningen, dels emedan de inte innebär konkurrens på likvärdiga villkor mellan olika företagsformer och dels emedan räntesubventionen försvagar intresset för extra amorteringar på bostadslånen, varigenom sparandet inom bostadssektorn minskas.

Att ändra lånevillkoren så att extra amorteringar på bostadslånen blir mera lönande än insättningar i bank erbjuder inga svårigheter. Det kan enklast åstadkommas genom att den nuvarande räntesubventionen ersättes med ett löpande bidrag, som inkluderar såväl den ränteeftergift som riksdagen beslutar skall utgå för bottenlånen som den gällande räntenedsättningen på tertiärlånen. För bostadshus som ej har bunden tertiärlåneränta är den metoden fullt användbar, och den är för de boende likvärdig med den nuvarande metoden. Detta schablonbidrag bör ej minskas om låntagaren gör amorteringar utöver vad lånevillkoren föreskriver. Härigenom stimuleras bostadssparandet.

Metoden med schablonbidrag har även den fördelen att konkurrensvillkoren blir mer likvärdiga, trots olikheter i lånegränserna. Det måste betraktas som stötande att ge det statliga hyresstödet i form av nedsatt ränta på lån som utgår till en företagsform med 15 % av den godkända byggnadskostnaden och till en annan med 30 %. Schablonbidraget bör avvägas så att det utgår med samma belopp oavsett företagsform.

Vi föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en omläggning av bostadsstödet, innebärande att tertiärlån som ej är bundna höjes till samma nivå som statens normalränta samt att till låntagarna utgår ett schablonbidrag, så avpassat att det inkluderar såväl de räntebidrag riksdagen beslutar skall utgå på bottenlånen som den nuvarande räntesubventionen på tertiärlånen.

Vi föreslår vidare att lånegränserna för kooperativa företag sänkes från 95 till 92 % och för s. k. allmännyttiga företag från 100 till 97 %. Om målsparande för bostadsändamål organiseras i stor utsträckning och belåningsvärdena justeras efter förändringarna i byggnadskostnaderna, bör enligt vår mening lånegränserna för kooperativa företag kunna sänkas till 92 % utan risk för att den kooperativa bostadsproduktionen minskar.

Räntebidragen

Departementschefen föreslår att räntebidragen slopas i hus byggda åren 1952—1956, att basräntan höjes från 4 till 4,5 % för hus som byggts efter år 1957 och finansierats med statslån enligt de före den 1 januari 1958 gällande lånevillkoren, att basräntan höjes från 3,5 till 4 % för hus som byggts åren 1958—1960, att ingen förändring sker i fråga om 1961 års produktion samt att basräntan sänks till 3 % för senare färdigställda hus.

Vi anser i likhet med departementschefen att det är önskvärt att söka undvika att hyresbegränsande subventioner under alltför lång tidrymd bindes i bostadsbeståndet. Förslaget att öka räntebidraget för nyproduktionen strider mot denna principiella inställning.

Beträffande minskningen av räntebidragen tillstyrker vi departementschefens förslag att räntebidragen slopas i hus byggda åren 1952—1956, men vi anser att de även bör slopas för hus byggda efter 1957 och finansierade med statslån enligt före den 1 januari 1958 gällande lånevillkor. Vidare föreslår vi att basräntan för 1961 års produktion höjes med 0,5 procent samt att departementschefens förslag om sänkning av basräntan för senare färdigställda hus avslås. Den härigenom uppkomna hyresstegringen kompenseras för de ekonomiskt svagare barnfamiljerna, om vårt förslag beträffande förbättringen av familjebostadsbidragen vinner riksdagens bifall. Vidare anser vi att de föreslagna ändringarna i lånevillkoren bör träda i kraft den 1 januari 1964 och inte den 1 juli som departementschefen föreslår. Eftersläpningen innebär att förändringarna ändå inte kommer att påverka husens finanser förrän i januari 1965.

För budgetåret 1964/65 blir besparingen genom vårt förslag 50 milj. kronor.

Familjebostadsbidragen

Vid den av fjolårets riksdag beslutade omläggningen av bostadsstödet fick de ekonomiskt svagare barnfamiljerna, dvs. de som har så låga inkomster att

de erhåller s. k. förhöjt familjebostadsbidrag, ingen kompensation för den hyresstegring som minskningen av ränteeftergifterna medförde. I en reservation till statsutskottets utlåtande föreslog högerns, folkpartiets och centerpartiets ledamöter bl. a. att familjer med förhöjt bostadsbidrag skulle erhålla en ökning av bidraget med 150 kronor per barn. Detta förslag avslogs av riksdagsmajoriteten.

Det beslut årets riksdag kommer att fatta beträffande räntebidragen innebär ytterligare hyreshöjningar i vissa årgångar hus. Detta gör en förbättring av bidraget till de ekonomiskt svagaste barnfamiljerna ännu mer motiverad. Vi föreslår att familjebostadsbidraget per barn för familjer med högst 6 000 kronor beskattningsbar inkomst från den 1 januari 1965 höjes med 150 kronor per barn till 330 kronor samt för familjer med en beskattningsbar inkomst mellan 6 000 och 8 000 kronor med 50 kronor per barn till 230 kronor. Härigenom tillkommer en ny inkomstgrupp inom familjebostadsbidragen, vilket inte kan innebära några större administrativa svårigheter. Kostnaden för den av oss föreslagna förbättringen av bidragen kan för budgetåret 1964/65 beräknas till 15 milj. kronor.

Kreditgarantier och värdebeständiga lån

En övergång från direkt långivning för bostadsfinansiering till ett system med statliga kreditgarantier har varit aktuell i många år. Uttalanden till förmån för en sådan omläggning har gjorts såväl av riksdagen som från regeringshåll. Det har emellertid stannat vid allmänt välvilliga uttalanden och vissa utredningar, som dock inte lett till några resultat.

I en motion till fjolårets riksdag (II: 405) framhöll vi att det finns anledning väcka frågan varför inte de kreditinrättningar, som nu i så stor utsträckning lämnar krediter till bostadshus upp till vissa procent av fastigheternas belåningsvärden, även skulle kunna samtidigt förmedla de ytterligare krediter som staten nu lämnar. Naturligtvis förutsätter detta att på kapital- och obligationsmarknaden i tillfredsställande utsträckning kan placeras lån från dessa kreditinrättningar. Utrymme härför uppstår emellertid om de statliga låneanspråken i minst motsvarande grad reduceras.

Vi har också vid flera tillfällen framhållit att systemet med värdebeständiga lån borde prövas i fråga om bostadsfinansieringen. Genom att sådana lån kunde erhållas till lägre ränta skulle bostadskostnaderna sjunka inom nyproduktionen utan statliga subventioner. I fortsättningen skulle kapitalkostnaderna stiga i takt med penningvärdeförsämringen, varigenom systemet skulle få en hyresutjämnande effekt inom den framtida bostadsproduktionen och motverka uppkomsten av nya hyresklyftor mellan olika årgångar hus.

Bostadspolitiska utredningen har i uppdrag att utreda såväl tillämpningen av kreditgarantier som införandet av värdebeständiga lån. Vi anser det önskvärt

att utredningen i samverkan med på kreditmarknaden verkande företag och institut snarast möjligt framlägger förslag i dessa avseenden.

Under hänvisning till ovanstående hemställer vi,

A. att riksdagen måtte besluta

1. att antaga det i motionen föreslagna bostadsbyggnadsprogrammet;
2. att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i motionen anförts beträffande utbildning av byggnadsarbetare;
3. att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i motionen anförts beträffande miljöfrågorna;
4. a) att tertiärlån för privatägda småhus skall förräntas och amorteras med fast annuitet, att tillämpas från den 1 juli 1964,
b) att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad som i motionen anförts beträffande de höga kapitalkostnaderna för småhus under den första tiden;
5. omläggning av lånevillkoren för att stimulera amorteringssparande och uppnå mera likvärdiga konkurrensvillkor mellan olika företagsformer, innebärande att räntesubventionen ersättes med ett enhetligt schablonbidrag enligt i motionen angivna riktlinjer;
6. att tertiärlånets övre gräns för fastigheter som påbörjas efter den 1 juli 1964 skall vara 97 procent för företagsformer som nu får låna 100 procent samt 92 procent för företagsformer som nu får låna 95 procent;
7. att besluta att räntebidragen fr. o. m. den 1 januari 1964 skall utgå enligt i motionen föreslagna villkor;
8. att familjebostadsbidragen fr. o. m. den 1 januari 1965 skall förbättras enligt i motionen framlagt förslag;
9. att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad i motionen anförts beträffande införande av kreditgarantisystemet samt värdebeständiga lån för bostadsfinansieringen;
10. att anslaget till *Räntebidrag* under elfte huvudtiteln skall uppföras med 135 000 000 kronor för budgetåret 1964/65, vilket innebär ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 50 000 000 kronor sänkt anslag;
11. att anslaget till *Bostadsrabatter* under femte huvudtiteln skall uppföras med 250 000 000 kronor för budgetåret

1964/65, vilket innebär ett i förhållande till Kungl. Maj:ts
förslag med 15 000 000 kronor höjt anslag;

B. att riksdagen måtte beakta vad som i övrigt anförts i motionen.

Stockholm den 26 januari 1964

Bertil Ohlin

Henning Gustafsson

Brita Elmén

Bertil von Friesen

Sven Gustafson

Gunnar Helén

Gustaf Kollberg

Manne Ståhl
